

29. 281. 1770, 52.
DE ORIGINE ET NATVRA
COMMVNIS SAXONVM MANVS

ILL. I. CTORVM ORDINIS AVCTORITATE 9

P R A E S I D E

IOH. THEOPHILO SEGERO

LEGVM ET PHILOS. DOCT. SVPREMAE CVRIAE
PROVINCIAL. ITEM COLLEGH QVOD DE IVRE
RESPONDET ASSESSORE TITVLOR. DE
V. S. ET R. I. ANTECESS. ORD

D. XXII. DEC. MDCC LXX

H. L. Q. C

D I S P V T A B I T

A V C T O R

HENRICVS THEODORVS KÜNZEL

EPISCOPOVERDENS

L I P S I A E

E X O F F I C I N A V V A L T H E R I A

EXCELLENTISSIMO
ATQVE ILLVSTRISSIMO DOMINO
D O M I N O
HIERONYMO FRIDERICO
STAMMERO

CLIENTELARVM PRIETITZ, GROSHERMSDORF
ET HARTMANNSDORF

SERENISSIMI AC POTENTISSIMI PRINCIPIS
ELECTORIS SAXONIAE

PROMARCHIONI LVSATIAE SVPERIORIS
COMITI CONSISTORIANO ET CONSILIARIO
INTIMO INGENVAE ECCLESIAE CATHEDRALIS
MISENENSIS CANONICO CAPITVLARI

DOMINO INDVLGENTISSIMO
SACRVM

EXCELLENTISSIMO
ATAQUE ILLUSTRISSIMO DOMINO
D O M I N O
HIERONYMO FRIDERICO
STAMMERO
CIENTIARVM PVEITZ, GROSHERMSDORF
ET HARTMANSDORF
SERENISSIMO AC POTENTISSIMO PRINCIPIS
ELECTORIS Saxoniae
ROMARCHIONI PALATIAE SUPERIORIS
COMITI CONSISTORIANO ET CONSILIARIO
INTIMO INGENVAE ECCLESIAE CATHEDRALIS
MISENENSIS CANONICO CAPITULARI

DOMINO INDULGENTISSIMO
SACRAM

Hic dies nobis: Metuenda quondam
Nox cadit, Musae, reperamus aras:

Cura STAMMERI columen potenti

Sustinet ausu.

Suavior ridet TIBI Phoebus ore,

Celsior virtus: monumenta seclis

Nouit Augustus, sibi quae dedisti,

Digna futuris.

TE Lusatorum Rhodope feri que
Incolae Sueui venerantur alnum
Principem et tantas super Vrbe curas
Rite stupefcunt.

Quem magis dicant TE operoforem
Iudicem noftrae Themidos labores,
Ipfe qui Bardi patriae que calles
Iura rueri?

O! mibi falua, Decus inuidendum,
O! diu fofpes facili feneca
Adfis Augufti populis, mibi que
Nobile fidus.

Quod caeteris iuris scientiae partibus accidit, vt
misera peregrini et domestici iuris mixtione de-
formarentur, id ipsum disciplina clientelaris
magna cum profici moris imminutione experta est. Nec
longe respicienda sunt ea tempora, vbi iuris feodal-
is commentatores per litterarum Teutonicarum insci-
tiam in eo exponendo tam improbe laborabant, vt
omnes fere beneficiarias causas Romanarum legum au-
thoritate haud dubitanter deciderent. cf. III. REIN-
HARD. *de incongr. iur. R. ad feud. G. applicat.*

Saxoniae tamen, dulcissimae patriae, debetur haec
laus, quod magis seae semper, quam reliquae nationes,
ab ista infructuosa et inelegante legum clientelarium
commixtione abhorruerit. Adfunt publica rerum
monimenta, e quibus intelliges, eam omnium tenacis-
simam extitisse in conseruando et tuendo iure cliente-
lari. Neque legimus facile esse discessum a veteribus for-
mulis, etsi medio aevo more magis nitentur quam lege.
V. STRYK *de diff. iur. feud. Sax. a comm. iure feud. Dif. I.*
Atque hanc illa laudem ad Augustum vsque, sapientis-
simum legislatorem, obtinuit, quem patrium ius benefi-
ciarium nouimus constitutionibus suis anno saeculi de-
cimi quinti LXXII. promulgatis quasi fundasse.

Etiamſi vero architectis earum legum media in patria natis veriori interdum opprobrio peregrinitatem iuris ſcientiae, quam ſermonis Liuo Patauino, obiici audias, et parum abſit, quin illorum ac ſeculi vitio ſapientiffimus Princeps tutelam iuris priuati Saxonici in quibusdam capitibus abdicaſſe videatur; euenit tamen, puto vaſſallorum magis quam ſcribarum cura, vt beneficiariae diſciplinæ conſtantia cuſtodiretur diligentiffime. Et quis, quaefo, eſt, non in hoc dicam populo, ſed elegantiorum vsquam hominum apud exteros, qui nouas in Saxonia leges feudales a D. Auguſti tempore ſapientiffime latas et ius Auguſteum a Sereniſſimis Principibus noſtris egregie auctum illuſtratum que ignoret? Videas ad hanc vsque aetatem veterem in noſtratum beneficiis morem ſeruari. Nulla agnatorum ſucceſſio: liberis illa et coinueſtitis tantum conceſſa.

Plane in ea re ſequimur antiquitatis exemplum, quo hanc magis amem, quo magis ſtudio Germanici iuris incendar, eo facilius morem geſſerim meo genio in ſimultaneae noſtrae inueſtiturae originibus explicandis. Non me latent SCHILTERI, KOCHII, BAVERI, BOEHMERI aliorum que Virorum illuſtrium curae huic argumento impenſae. Sed datum iri iuueni veniam, qui aſperſis animaduerſionibus ſuis, longas aliorum diſputationes breuiter repetat, nullus dubito.

I.

Lex Corradi Salici I. F. I. §. 2. vt pleraeque in campo Roncalicis latae, data ſit Italico tantum, an Germanico etiam populo, vehementer diſceptatum eſt a doctoribus iuris feodalis. Eſti enim, quod ex ipsis veterum monumentis patet, GVNDLINGIYS *Gundl. P. III. c. I. §. VII. IX.* SENKENBERGIYS *Prodr. iur. f. c. IV. §. IV.*

M A S C O -

MASCOVIVS de iur. f. c. X. §. IV. BOEHMERVS de *simult. inest. eut. c. II. §. XLI.* et illustre academiae nostrae ornamentum HOMMELIVS *Oblect. iur. feud. Obs. XIV. §. II.* tum propter testimonium; VVIPPONIS in *vita Corr. Sal. p. 430. ap. PISTORIUM*, tum aliis argumentis grauissimis comprobauerunt, Corradinae legis beneficium etiam ad Germanos pertinuisse, fuere tamen, qui ab hac sententia prorsus abhorrent. Quorum quidem plerosque, velut HORNIVM I. F. c. I. §. XXV. CONRINGIVM de *orig. iur. germ. c. XXV.* et qui horum auctoritatem secutus est, virum post fata etiam celeberrimum IOH. GODOFR. BAVERVM de *comm. Sax. manu ob neglect. renouat. amissa §. III.* videas disputationem sic instituisse, vt nec praesentibus Germaniae proceribus constitutionem istam in Roncaliae campis datam esse contendat, nec, cum proprio iure via sit, eo que *in non paucis* diuerso a Langobardorum consuetudinibus, vllam in Teutonica nobilitate ad peregrinae legis beneficium amplectendum vel voluntatem vel necessitatem agnoscant. Sed profecto nescio, quid viros doctos in eam rationem induxerit? Ostendat HORNIVS, Germaniae proceres, qui comitati essent Imperatorem, non interfuisse comitiis huius legis ferendae. Concedet omnibus Germanicae nobilitatis decoribus circumdatum fuisse Imperatorem et in Roncaliae campis, et in aliis conuentibus generalibus. V. IUST. A. c. VIII. §. II. III. VET. AVCT. DE BENER. et OTTO FRISINGENS. de *reb. gest. Frider. I. lib. I. c. XII.*

Quod si, non nobilitatis iure, sed fidei clientelaris vinculo eos iter fecisse Roncaliam afferat, primum hoc, etsi ancipitis disputationis, ipsi dabimus, deinde, qui tum reliqui in Germania fuerint proceres Corradi II. aetate, quos nulla clientelaris vinculi necessitudo ad expeditionem Italicam

licam faciendam coëgerit, cuperemus ab **HORNII** defensoribus edoceri.

Fac tamen, relictos esse permultos; nam de paucis ipsi admodum non dubitamus; quomodo, quaeso, istorum potuit interesse, de liberorum successione in beneficiis, quae sine dubio non magis dabant, quam acceperant, quibus denique, si dedissent, cum vnice priuati arbitrii, non totius imperii res esset, legem Corradinam non scribi in promptu erat, ne quid ipsorum incognito et non rogato suffragio statueretur? Dic, fodes, reges Germaniae, an inde ab Ottonis M. aetate inconsultis Teutonum proceribus per se potuerunt statum Italiae ordinare? Si nequiuert, quod hodie apud peritissimos iuris publici viros in confesso est, quis ferat nobilitatem Germanicam in Roncaliae comitiis praesentem existimari, populo Italorum scilicet vt esset spectaculo?

Nec **CONRINGII** argumentationi subscribere possum. Quod si nostrum ius feudale a consuetudinibus Langobardorum *in non paucis* tantum est diuersum; hac enim inprimis de causa videtur aduersarias partes tueri; cur eiusmodi diuersitatem opido suspicemur in exemplo hereditatis clientelaris? Certe non intelligo rationem, cum ista ipsa commemoratio *non paucarum* causarum, quae alio apud Germanos, alio apud Italos iure regerentur, tacitam alterius generis professionem in se habeat, in quo vtriusque huius populi leges institutaque conuenirent. Atque eos multas e Roncalicis campis leges habuisse communes, ex ipsis tabulis iuris feodalis Langobardici liquet. *II. F. 54. 55.* In vniuersum tenendum est, quod non vanis coniecturis assequimur, sed certis atque idoneis argumentis comprobatum habemus, duplici Augustos consilio egisse in Roncaliis campis

pis comitia, tum vt res Italicae componerentur, tum vt statum totius imperii ordinarent. Quapropter non miramur, multas de sola Italia in istis concionibus leges perlatas; nihil, quod ad principem imperii partem Germaniam, pertineret, statutum fuisse, negamus et pernegamus.

Quid vero? Si Corradi etiam constitutio Germanis prius, quam Langobardis, proposita sit? KOPPIVS certe *bist. iur.* P. IV. ep. III. laboravit ostendere, priusquam in Italiam proficisceretur Imperator, statim sub auspicia regni ab eo beneficium huius legis militi Germano tributum, deinde vero illius vsuram anno demum saeculi decimi XXXVII. ad Langobardos esse perlatam.

Sed non adeo velim rerum nostrarum imperitus haberi, vt hanc legem in Germania perpetuo atque in omnibus exemplis obtinuisse arbitrer. Certe post ipsius legislatoris tempora aliquando neglecta esse, nec tantum non in desuetudinem abiisse videtur. Nam et ipsi Imperatores eam non omnino obseruabant in feodis maioribus, vt facile concedendum sit, quod BAVERVVS *L.c.* §. V. de Egberto Marchione commemorat, qui viuus ab Henrico IV. imp. filio suo tenerrimae aetatis Marchiam acquisiuit. Possem adeo numerum eiusmodi pactio- num afferre, quae a Corradi lege discessum, nec tutam illi fidem habitam a militibus esse, confirmant. cf. MONACHVS VVEINGART. *apud Leibnit. rer. Brunsv.* T. I. p. 793. et 794. SCHANNAT. *Clientel Fuldens.* P. I. c. II. p. 4. et qui horum auctoritatem nobis laudauit S. REU. HOMMEL. *Oblest. iur. feod. Obs.* XIII. p. 83.

Superfunt tamen haud incerta veterum monimentorum vestigia, quibus ab eorum opinione, qui prorsus eam ab vsu remotam esse contendant, fere abducimur.

Ipsae

Ipsē LAMBERTVS SCHAFNABVRG. ad an. cō LXXV. p. 225. ex quo hausta est ista BAVERI commemoratio, notanter adiecit: *filio haereditaria successione Marchia debebatur.* Itaque, etsi nullam ille legis Corradinae mentionem iniecit, LAMBERTI tamen testimonio vincitur, filiis ius succedendi in feodis paternis, iam ante Henricum IV. Germaniae vsu esse concessum.

Quidni hoc repetamus a temporibus Corradi II. nisi etiam ab antiquioribus? Is enim non introduxit filiorum nepotumque successionem, sed introductam confirmavit atque legitimam fecit. Insigne huius rei testimonium nobis servavit NIC. ZYLLESIVS *defens. Abbat. S. Max. P. III.* nempe constitutionem Henrici S. imper. laudatam ILL. HOMMELIO *praelect. feod. c. X. §. IV.* En verba: *Constituimus praeterea hoc et hac nostra imperiali auctoritate firmamus, ut si quis fortasse illorum aut filii filiorum suorum, quibus bona et successiones S. Max. beneficiamus, sine haerede fuerit defunctus, beneficium, vel quicquid ab eodem loco habere visus est, sub ius et dominium praefatorum sanctorum redeat.*

Igitur et ante Corradum praecipua filiorum in feodis paternis nouo militi ornandis ratio habita, quod assatim exemplis compluribus memini viros doctos ostendere. Facile tamen Corradum generali aliqua lege de ea re primum statuisse decernas.

Quod si cui mirum videatur, ne minores quidem vassallos beneficio huius legis semper post Corradi temporis vsos esse, ratio huius anomaliae forsitan in eo posita, quod plerique, si quod nouum feodum post eam legem concederetur, ne legitima filiorum esset successio, sed vt moriente vassallo beneficium ad dominum rediret, aut singulari pactione cauebant, aut istam quoque legem vnice

9

vnice ad feoda tum temporis, non et ad praedia post
lud clientibus concessa, pertinere arbitrabantur.

II.

Ceterum filiis tantum atque nepotibus, non reliquis
agnatis, prospectum est a Corrado. Audiamus cele-
bratissimae legis verba: *Præcipimus etiam, ut cum ali-*
quis miles, siue de maioribus, siue de minoribus, de hoc
saeculo migrauerit, filius eius beneficium habeat: Si vero
filium non habuerit, et auaticum (i. e. nepotem) ex masculo
filio reliquerit, pari modo beneficium habeat, seruato usu
maiorum valuasorum in dandis equis et armis suis senio-
ribus. Si forte auaticum ex filio non reliquerit, et fra-
trem legitimum ex parte patris habuerit, si seniore off-
ensum habuit, et sibi vult satisfacere, et miles eius effici,
beneficium, quod patris sui fuit, habeat. Hinc appa-
ret, voluisse legislatorem, ut tum tantum defuncti mili-
tis fratri, si cum seniore offenso rediisset in gratiam,
integra in paterno feodo successio, cuius per simultates
cum domino exercitas vsque exfors fuisset, etiam post
fratris interea possidentis fata daretur, neque restitu-
endum excluderet interpretationis calumnia, quasi non in
patris, sed in fraterno beneficio sic postuletur successio,
quae nulla Imperatorum lege fit admittenda.

III.

Quamuis vero confessi simus, Corradi legem non
semper in Germania obseruatam fuisse, sensim tamen sen-
sim que non liberorum modo, verum etiam agnatorum in-
ualuit in parentum beneficiis tractu que temporis ado-
leuit successio, et haec quidem usu et obseruantia Cu-
riarum non secus, atque antiquior illa, magis e singu-
laribus pactionibus ducta, quam scriptis legibus stabili-
ta.

B

Quo-

Quoniam igitur de successione in feodo specie, illius que in primis originibus scribimus, age, quas eius causas atque momenta tum legendo tum diuinando assecuti sumus, breui sermone expediamus.

Primum, cum Imperatores de successione filiorum in regno firmanda cum populo agerent, antiquitus videmus vassallos vicissim filiorum suorum successione in beneficiis paternis stipulatos fuisse, cuiusmodi mutuas conuentiones non paucas inde a Ludouici Pii aetate legimus in historiarum monumentis commemoratas. Nec dubium, quin eadem occasione in liberorum vtilitatem vsi sint vassalli minores, vt pote quorum in eligendis regibus vel successore in imperio destinando consensus ad maiorum vassorum auctoritatem accederet, et qui per hanc opportunitatem facile a ducibus et comitibus impetrarent, quod ipsi duces comitesque ab Imperatore.

Quin iuniorum etiam animos seniorum prudentissimus quisque illa spe successione proposita studuit sibi adiungere. Ecquis dubitet, liberos viuis quoque parentibus hac interdum lege in clientelam receptos esse, cum nexus clientelaris soleret beneficii adeptionem antiquitus antecedere? Nihil deinceps aequius aut rei agrariae (cf. *KRESSIVS de priuil. agricult. ap. Germ. S. II.*) militari que consultius videbatur, quam e pluribus vassallis, qui feodum meruissent, defuncti maxime filio beneficium a morte patris vacare coeptum, ad fidem eius arctius adstringendam, ornare. Cui quippe et parentis memoria id munus multo, quam aliis, redditura esset acceptius, et a puero cognita fundi colendi ratio paterna que disciplina cum publicae rei emolumento etiam fructuosius. Istud quidem probatur ipsius Corradi II. exemplo. *VVIPPO enim in eius*

eius vita apud PISTOR. p. 430. Militum, inquit, animos in hoc multum attraxit, quod antiqua beneficia parentum nemini posterorum auferre sustinuit.

Multum etiam ipsa necessitas valuit, cum vassallo plures liberos relincente, nec alia nisi feodalia bona, alendorum eorum onus cum ipsa militia salubrius in fratrum, quam in extraneorum personis posset coniungi. Verum hae tamen et similes causae non effecerunt, quod ne lex quidem Corradina in isto aliquo sui neglectu a nobis commemorato praestare potuit, ut successio liberorum ante seculum XII. in feodis fieret vniuersim legitima.

IV

Citius tamen filiorum nepotum que successio, quam agnatorum inualuit. Huius, agnatorum inquam, has maxime rationes atque origines comminiscor.

Quod si quis plures liberos reliquisset, hi omnes feodum acquirere et commune ius per inuestituram impetrare studuerunt, qui quidem in libris nostris *coiuestiti* appellantur. Videntur autem et extra Germaniam interdum inter se pacti esse, ut possessio cum fructuum perceptione penes vnum; dominium, quod utile appellant, siue ius in feodo a domino datum, omnibus commune haberetur. Cuiusmodi pactorum exempla sunt diuisiones terrarum in familiis illustribus factae, saluo iure successionis, id est, saluo iure condomini utiliter per communem inuestituram quaesiti. Vid. I. P. RINGERVM *de pact. ill. success.* et nouissimam disputationem perdoctam Cl. VVENKII *Hist. Alberti II. Austr.* vbi Obs. I. p. 41. talium partitionum formulas in Augusta Austriaca genté reperies. Sunt, qui et ante tempora introductae agnatorum successionis diuersa de feodorum partitionibus

nibus fuisse Langobardici iuris confilia a placitis Germanorum quoad commune dominium singularum partium earum que ex casu mortalitatis vel felonie consolidationem stabiliendam existiment. Vid. imprimis ILL. BOEHMERVS *Obs. Iur. feud. VIII.* At, si quid video, vna penes vtrumque populum iuris in feodo diuiso vel seruandi vel amittendi ratio fuit, nempe possessionis seiunctio a dominio coniunctum impetrando, haud tamen, nisi consensu senioris, a non possessuris tuto instituenda, donec ea res longo vsu perpetuam aliquam formam accepisset. Sed de his discriminibus alio tempore explicatius erit dicendum.

Naturale erat, vt si eius, qui primus feodum acquisiisset, filii communem inuestituram impetrassent, huiusmodi de possessione a communi dominio separanda pactio in Curia non noceret, quin et ipsorum liberi, nepotes, pronepotes et deinceps eodem iure communis inuestiturae, dum in quoque mortalitatis casu tempestiue renouaretur, possent vti. Ea vero renouatione vt non opus esset, alibi pacta cum dominis, alibi horum aduersus agnatos, qui quorumue maiores renouare inaugurationem neglexissent, indulgentia et inde profecta consuetudo effecit. Forte etiam agnatorum interesse visum non inuestiri, ne a singulis, etsi haud possiderent, seruitia postulerentur, vnice ab eo praestanda, cui cum dominio vtili etiam possessio beneficii obtigisset.

Quod si tamen nec pactum, nec mos, neque domini singularis beniuolentia agnato non inuestito succurreret, saepius euenit medio aeuo, vt a succedendi facultate excluderentur, inque clientelariis Curii exceptio diuisionum totalium opponeretur. Vid. ILL. BOEH-

MER.

MER. de feod. comm. diuis. §. V. obs. VIII. iur. feod. SCHIL-
TERVM de simult. iuest. Princ. Imp. cap. IV. §. VIII.

Consentiunt in hac regula tradenda COMPILATO-
RES iuris feod. Al. c. III §. III. et c. LXV. §. II. Francon. et
Caesar. in SENKENBERG. Corp. I. F. G. c. XXV. nostrique
Saxonici c. XXXII. Wenn sie sich aber theilen, so hat ib-
r keiner kein Recht mehr an dem abgetheilten Gute. At-
que id ipsum ius Serenissimus Elector Saxo const. XLIX.
denuo confirmauit.

VI

Nescio, an gratia dominorum in admittendis procu-
ratoribus, qui inuestituram pro alio sustinerent, ad stabi-
liendum nouum genus successionis, nempe contra vete-
rem rationem et antiqua communis dominii per diuifio-
nem amittendi instituta, solo agnationis titulo conse-
quendae, hic illic multum valuerit. Olim quidem vaf-
falli tum maiores, (cf. MOSERI Process. supr. Senat. Imp.
Aul. P. III. c. IV.) tum minores tenebantur in suscipienda
inauguratione ipsi adesse, quod in Curia imperii diu ob-
seruatum est. Huius etiam seculi anno sexto Carolum
Iosephum, Lotharingiae ducem, inaugurationis benefi-
ciariae causa, notum est, in Curiam venisse.

Postea vero ne multis multorum itineribus ac sum-
tibus opus foret, minores maxime vassalli intenerunt
hanc viam, vt, qui solus possessionem feodi consensu
ipsorum habiturus esset, is caeterorum agnatorum in re-
cipienda inuestitura procuratorem ageret, et vt ius com-
munis dominii emolumenta successionis mutuae com-
plexum omnibus firmaretur, in que huius rei testi-
monium omnium singulorum que nomina, quos domi-
nus cum eo simul vestiuiisset, diplomati inaugurationis
infererentur, curaret. Vid. CARPZOV. P. II. C. XLV.

andol

B 3

Def.

Def. XXVIII. No. IX. Qui mos hodieque extra Saxoniam in Gallia atque alibi locorum perdurat, quamquam ad successionem agnatorum muniendam, ubicunque ea legitima habetur, non amplius necessarius.

VII

In multis tamen Germaniae beneficiis, multarumque illustrium gentium legibus, denique in Saxonia, qua qua patet, vniuersim simultaneae agnatorum inuestiturae necessitas usque permanfit. Qua de causa ORDINAT. SVMMI IVDIC. IMPER. AVL. Tit. III §. XX. sancit: *dass, in welchen Geschlechtern und Reichs-Kreisen die simultanea inuestitura hergebracht und im Gebrauch, dabey solle sie auch gehalten und derselben nachgelebet werden.* Nec repetitionem eius omittit Tit. e. §. VIII. *VVenn einer von den Belebten, so in den Lehn-Briefen vermeld, verfirbt, solle die Belebung wieder gereicht und erneuert werden.*

Et quem fugit, Serenissimam Domum Palatinam non alio meliori modo ius succedendi in Bauaricis Palatinatus Rhenani portionibus sibi seruasse? v. INSTR. PAC. OSNABRUCS. Art. IV. §. V et IX. Neque enim in minoribus tantum feodis durauit passim antiquum ius, quod nullam agnatis in feodo successionem ex sola agnationis causa largitur, verum maxime in beneficiis imperii. Adeat, qui velit exempla colligere, SCHILTERVM *de simultanea Principum Imp. inuestit.* cap. II. sq. ITTERVM *de Feudis Imp.* KOCHIVM *de Expect. et euent. inuestitura.* ILL. STRVBENIVM. *Vindic. iur. Brunsvic. et Luneburg. in ducatum Saxo-Lauenburg.* §. XIX. et imprimis MOSER *Process. Senat. Imp. Aut. Tit. III. cap. 4. §. 23. sq.*

Nobis

Nobis satis sit ex historia Sax. nobilissima tantum huius rei argumenta commemorare. Quis nescit, stirpe Alberti Vrsi in Brandenburgis extincta non agnatos, qui alibi superessent, sed Ludouicum Bauar. Marchiam consecutum, Alberto VI. duce Saxon. mortuo ducatum superioris Saxon. cum ipso Septemuiratu ab Ascaniis ad Misniae Marchiones esse translatum, denique in Lauenburgicis terris nouissime Anhaltinos non fuisse, quod inuestitura simultanea olim amissa sine possessoris consensu ipsis restituta esse ostenderetur.

Taceamus alia, cum res sit in promptu, atque ab ipsis principibus Ascaniae domus, quibus tanti constitit ius feodorum non obseruare, in illustrissimis beneficiorum e manu vassalli improlis ad Imperatorem, aut quos hic expectare voluisset, ad hos deuolutorum exemplis tantum non semper agnita. Cf. ILL. STRVBENIUS l. I. §. XVIII.

VIII.

Et si igitur certis argumentis statuimus, nunquam apud Saxones legitimam extitisse agnatorum in feodis successionem; nisi, quod a condominio per inuestituram seruando progenies primi acquirentis arceri non debet, idcirco eos velis legitimos appellare: et si etiam rerum nostrarum sua aetate peritissimus vir, inclutus AVCTOR IVR. FEOD. SAX. cap. XXI. et c. XXXII. diferte pronunciet, neminem agnatorum, nisi successio- nis spem simultaneae inuestiturae beneficio acquisuerit, feodo, quantumuis auito, potiri posse: sunt tamen, qui in hac luce historiarum aliter sentiant, et simultaneae inuestiturae necessitatem a tempore demum Friderici bellicosi, quem aiunt hoc colore Septemuiratum obtinuisse,

nuisse, tum in publicis, tum in priuatis per vtramque Saxoniam beneficiis vsu venire existiment. Primus omnium hanc cantilenam instituit IOH. PETR. LVDOVICVS *de simult. inuest.* nescio, an more suo. Sed facile aduersaria argumenta meo quidem iudicio possunt conuelli.

IX

Afferunt, vt opinionem confirment, vetustas clientelares litteras, quibus Principes harum terrarum nomina agnatorum in feodo successurorum inseruissent absque vlla inuestiturae memoria, neque adeo hos tum temporis vere inuestiri, sed more populi ac vulgari loquendi consuetudine, quia agnati essent, id est, quia iure sanguinis commune in feodo ius et successionis emolumentum haberent, inuestitorum vel simul inuestitorum nomine compellari siveuisse. Id ex eo maxime apparere, quod apud exteros quoque solemne sit, nomina agnatorum clientelaribus litteris sine vlla ipsorum inuestitura inscribere.

Equidem non inficias eo, in vetustioribus chartis de inuestitura principalium vassallorum apud nos perscriptis, quot quidem mihi legere contigit, non aliam mentionem fieri agnatorum, quam in exterorum talibus instrumentis reperias. Sed apud alios populos huius rei necessitas ab vsu recessit. Ostendat aduersarii, id item apud Saxones accidisse. Nihil inde efficitur, nisi hoc vnum, possessorem feodi non suo tantum, sed etiam agnatorum nomine inuestitum fuisse, quibus forte indultum esset a domino, vt militarem fidem per hunc communis feodi procuratorem religiose

giose promitteret. Quod ante Friderici bellicosi tempora facilius puto, quam post illa permissum esse. Ab huius aetate vix nisi pro Principum personis atque vniuersitatibus et collegiis citra singulare priuilegium admissi ad sacramentum faciendum procuratores, qui mos deinde etiam lege firmatus. Vid. EDICT. FEOD. c. 10 c. c. l. xiv. propos. tit. I. §. XII. et tit. III. §. I. II. Data etiam cuique vassallo, siue possideret, siue non possideret, acceptae inuestiturae peculiaris professio, id quod haud vanis de causis ipsi vassalli esflagitasse videntur. Nam his sine dubio metum incussit Lauenburgicae domus fortuna, vt de repetenda inauguratione, de que certis eius rei argumentis in posterum magis essent solliciti. Accedebat, quam modo commemorauimus, sacramenti ab vno quoque ipso dicendi necessitas, quae renouationem inuestiturae omnium ab eo tempore oculis magis exponeret, cum antea in serinis Curiarum et Parium coinuestitorumque pectoribus memoria eius delituisset.

X.

Quid vero? Pugna maioribus armis instruitur. Ipsa lex antiqua Saxonica ex historiis comitiorum refertur, quibus agnationis iura in feodis ex pacto prouidentiaque maiorum quaesitis, si Dis placet, etiam absque inaugurationis ritu defendant, et a popularibus nostris vindicata olim ab iniuria Curiarum ostendant. Rem narrat VVERKIVS *chron. Dresd. p. 438. Nach Absterben Friedrichs des ersten im Jahre 1428. schrieb den hinterlassene Herren Soehne, Churfürst Friedrich der andere und sein Herr Bruder Sigismund einen*

C

Land-

Landtag auf Ostern gen Leipzig aus. Auf diesem Conuente beklagten sich die Stände, daß DIE GESAMMTELEHEN (i. e. simultanea inuestitura) denen GESCHLECHTERN (agnatis) wollte verweigert werden. Darauf erklärten sich die Fürsten, daß BRÜDER und VETTERN, so EINES HELMS und SCHILDES wären, ZUSAMMEN belehnet werden sollten. Viden', aiunt, recentes esse, quae ad agnatorum in feodis successione necessaria est, simultaneae inuestiturae origines? Quid clarius hoc de iure agnationis in beneficiis a communi parente acquisitis testimonio? Quibus luculentioribus notis origo huius simultaneae inuestiturae toties repetendae, qua nunc utimur, exprimi potuisset? Scilicet ut et Princeps in sua opinione perseverare, et unusquisque vassallus vel in eam absque familiae suae iniuria abire posset, vel de agnationis etiam iure feudali non adimendo securior esse, pacti sunt, ut in posterum cum ipso cliente principali coniunctim inuertentur.

Sed mehercle! acutum vident et nouum e VVe-
kianis tabulis, verborum atque conuentionum sensum
extricant. Sane in his non agitur de successione agnato-
rum in feodis stabilienda. Sed conquesti erant vassalli
de inuestitura illis denegata, vbi a possessione beneficii
saluo iure condomini vtilis a parentibus hereditate
accepti per que inaugurationem seruati vel conseruandi in
pactis familiae exercendae sese abstinuissent. Hos itaque
nihil ominis in posterum se de feodo paterno auitoque
inuestituros esse, Principes sponponderunt.

Mirum,

Mirum, in contrariam opinionem detrahi potuisse viros doctos. Nisi ipsius domini utilis conseruatio ab agnatis in feudo successuris etiam ante Fridericum II. necessario per inuestituram facta ostendi debuisset, qui putas tam potentes Ascaniae propaginis principes passuros fuisse, vt hac de re nulla fieret mentio in grauissimis de Electoralu Brandenburgico ac Saxonico aetate Ludouici Bauari, Caroli IV. Sigismundi Imperatorum controuersis.

Nihil dicam de aemulationibus principum, extincta Vitebergense Ascaniorum familia cupientium in hac parte terrarum ipsoque Electoratu succedere.

In his erat ipse Lauenburgus Ericus V. in quo causae fiducia tanto maior apparuit, quanto minus ipse veritus, viuo adhuc Alberto III. Electoris Saxonici titulum per arrogantiam vsurpare. Vid. SCHEIDII *lib. de Nobilit. germ. p. 374.* Ille vero, reiecta petitione Septemuiratus a Sigismundo imperatore, num inuestituram simultaneam, cuius solius iure destituebatur, superuacaneam esse asseruit? At tantum abest, vt agnationis iure sustinuerit occupare terras Electoris, vt potius chartas an. c. 1300 cccxv. mentitas proferret, quo se de iis simul inuestitum esse iudicibus approbaret. Vid. HORTLEDER. *de caus. B. G. l. IV. c. XXIII. et XLIII.* LVNIGII *Arch. Imp.* Re cognita, cum tabulae falsae iudicarentur, victus vel suo iudicio, vtpote qui nullam aliam successione causam asserre posset, spem omnem abiiecit, et veram ex antiquo more necessitatem condominii per inuestituram seruandi popularibus atque posteris comprobauit. Coecus sit, qui in hac falsorum instrumentorum fabrica, quam tandem abiecta spe detrahendi in Principis sui partes Augustum professi sunt ipsi artifi-

fices, qui, inquam, omnium, quibus iura sua tuenda Ericus commiserat, quin ipsius Principis atque Imperatoris publicum testimonium de agnatorum successione in feodis per Saxoniam exule non agnoscat. Adde ea, quae habent HORNIVS *vit. Frider. bellic. Sct. V. §. II.-IV.*, et ILL. STRVBENIVS *in laud. Vindic. iur. Brunf. et Lueb. in duc. Sax. Laubrg. §. XIX.*

Nec nouum hoc magnae iacturae ob non petitam inuestituram exemplum erat in gente Ascania. Quem enim latet, Ludouicum Bauarum, cum istius florentissimae propaginis vltimus in Brandenburgis Elector e vita discesisset, agnatis eadem de causa exclusis, filio suo, Ludouico Seniore, an. cdo cccxxii. concessisse Septemuiratum. Vid. GIOVANNI *German. Princip. L. II. c. II.* At Ascanios ipsos cognitam habuisse communis inaugurationis necessitatem factosque esse, se illa neglecta non posse de ademptae successione iniuria conqueri, liquet ex eo, quod simultaneam inuestituram consequi studuerunt a Carolo IV. Imperatore. Cf. BECMANNI *hist. Anhalt. P. V. L. I. c. VI. §. VIII. IX.*

XI.

Illud tralatitium est, simultaneam hanc inuestituram ab illa, qua consequendi iuris realis causa expectantes non nunquam potiri solent, et quae secus, ac communis Saxonum manus, renouatione ad vim suam exferendam non indiget, vehementer differre.

Vtriusque vero differentias cum BAVERVVS *de orig. et prog. com. Sax. man. ILL. HOMMELIVS Oblect. iur. feod.* alii que singularibus libris praeclare exposuerint, superfedeo enarrare, et quanquam lubentissimi

me

me lego tantorum virorum vestigia, ipsorum nihilo minus tamen scriniis expilandis non immoror.

Non tamen mihi tempero, quin locum ex ORDINATIONE PROVINCIALI ANHALTINA tit. XVI. sub-iiciam, quo, nescio, an vlla alia lex, quibus vicibus simultanea nostra inuestitura repeti debeat, in tanta editorum de ea re multitudine distinctius exprimat. En definitionis verba: *Im widrigen Fall aber, und da Iemand ohne erhebliche Ursachen, solche Zeit versäumen und insonderheit der gesammten Hand nicht selbst mit gebührlicher Anhaltung und Pflichtleistung rechtie Folge thun würde, derselbe soll des Lebns und der gesammten Hand verlustig erkannt werden. -- Vnd zwar weil in vnserm Lande die simultanea inuestitura des alten Sachsen-Rechts hergebracht, so muß derselben Renovation gesucht werden, so oft entweder der Lehnsherr, oder der Lehnmann, der das Guth in wärcklichem Possess gehabt, verstorbt, wenn aber der simultanee inuestitus, welcher das Lehn in Besitz nicht hat, mit Tode abgehet, seynd desselben Soehne, die gesammte Hand zu suchen nicht verbunden.*

Wenn sichs auch zutrüge, dasz zwey, drey, oder mehr Brüder mit einem Mannlehn belieben, dieselbe auch insgesamt solches vngetheilt besäßen vnd gebrauchten, und aber einer von solchen Brüdern, ohne männliche Leibes-Erben verstorbe, sollen die überleben-

de

de über des Verstorbenen An-Part de nouo die Lehn zu suchen nicht gehalten seyn, sondern nur uns, als deren Lebenherren den Todesfall zu notificiren haben. Es soll aber auf solchen Fall auch denen Vassallen frey stehen, einen Lehnträger vorzustellen, und soll die Renouation der Lehn nicht eher, als nach des Lebenherren, oder des Lehnträgers Todesfall gesucht werden. Sonsten aber wird durch die Theilung der Lehn die gesammte Hand dergestalt gebrochen, daß einer an des andern Theil dieselbe von neuen suchen muß, wenn er derselben nicht verlustig seyn will.

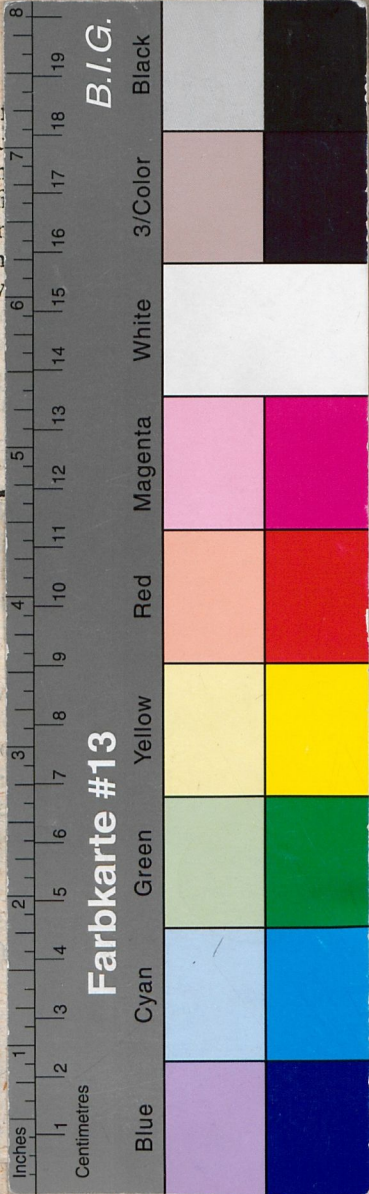
cb.

ULB Halle
004 997 506

3

28. 81.
DE ORIGINE ET NATVRA
COMMVNIS SAXONVM MANVS

1770, 52.

ILL. I. CTORVM ORDINIS AVCTORITATE

9

P R A E S I D E

IOH. THEOPHILO SEGERO

LEGVM ET PHILOS. DOCT. SVPREMAE CVRIAE
PROVINCIL. ITEM COLLEGH QVOD DE IVRE
RESPONDET ASSESSORE TITVLOR. DE
V. S. ET R. I. ANTECESS. ORD

D. XXII. DEC. CID ID CC LXX

H. L. Q. C.

D I S P V T A B I T

A V C T O R

HENRICVS THEODORVS KÜNZEL

EPISCOPOVERDENS

L I P S I A E

E K O R F I C I N A V V A L T H E R I A